

ဖဲဒရျာန်ကျိန်စုဂုဂ်ဝီသနူ ဒီးကီပယီတၢ်သျှန်ထီၣ် တၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ

အဆင့် ၆

ဖဲဒရျာန်ကျိန်စုဂုဂ်ဝီသနူ
ဒီးကီပယီတၢ်သျှန်ထီၣ်
တၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲ

လံာ်တၢ်မလိကျိာ်ဘာဲ တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်

- တၢ်ဂုၢ်တၢ်ကျိၤအကလုာ်တဖၣ်အၣ်သ့ၣ်မုၢ်ကျိၤဝဲကျိၤဂုၢ်ဒီး
ဖဲဒရျာန်ကျိန်စုဂုဂ်ဝီ လၢတၢ်
တၢ်ဂုၢ်လိာ်ဘျီလိာ်ဒီးဖဲတၢ်သျှန်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်
တၢ်ကျိၤအပူၤမုၢ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.
- လၢတၢ်ကဵုဒုးအိၣ်ထီၣ်
"တၢ်သျှန်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်တၢ်ကျိၤ
ဒီးကျိန်စုဂုဂ်ဝီတၢ်ပဆၢရဲၣ်
ကျိၤတဖၣ်" ဖဲတၢ်သျှန်ထီၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်
အဗွဲပူၤမုၢ်ဂုၢ်ဒီးအကျိန်စုဂုဂ်ဝီ
ကတီၢ်ပုၤဒီးကတီၢ်ယံၣ်ကျိၤမနုၤတဖၣ်
တၢ်ကဵုဒုးကီၢ်လိာ်ခဲၣ်မနုၤတဖၣ်လဲၣ်.
- ဖဲတၢ်ဂုၢ်လိာ်ဘျီလိာ်တၢ်ပုၤတၢ်သျှန်ထီၣ်
ဖဲတၢ်မုၢ်တၢ်ရုၣ်တၢ်ကျိၤအပူၤ ကြာတၢ်ကျိၤ
မုၢ်ကျိၤဝဲကျိၤဂုၢ်ကီၢ်မနုၤသ့ၣ်တဖၣ်လဲၣ်.

6 FISCAL FEDERALISM AND MYANMAR'S PEACE PROCESS | PAGE 113

မိုက်ကျိုဝဲကွတ်တိုဂ်တိုကျိုအရွှေ့ဒိုင်သွန်တဖန်လၢ တိုမုတ်တိုခုန်အတၢ်ရဲၣ်တိုကျိုအဂီၢ်

(ဖဲဒရၢန်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဖိအခိၣ်တယၣ်ဂံၢ်ဘါတဖၣ်)

တၢ်နီၤလီၤကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်တၢ်တၢ်ရဲၣ်တိုကျိုသ့ၣ်တဖၣ်

တၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးထဲသိး-
ဘျီၣ်ဒိုင် (ပုၣ်ထီၣ်စ့လိးတီၣ်) နီၤကီၢ်စ့ဖျိၣ်ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
အၢၣ်လီၤတၢ်လိၣ်ဝဲဂံၢ်ခိၣ်ထံးကျဲသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ထီၣ်
တၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးထဲသိးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်
လၢကမၤလီၤတၢ်ဝဲကီၢ်စ့န့ၣ်နီၤဒိုင်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
အိၣ်ဝဲဒီးကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢလဲၤပုၤလၢကမၤဟ့ၣ်လီၤ
ကမ့ၢ်တၢ်မၤစၢၤသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်ဂ့ၢ်
ဘၣ်ဂ့ၢ်လၢတီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးထဲသိးဒိသ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ဟဲန့ၣ်
ဘၣ်ဂ့ၢ်ဘၣ်ဂီၤလၢတီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးထဲသိးအဖိခိၣ်န့ၣ်လီၤ

မိုက်ကျိုဝဲကွတ်တိုဂ်တိုကျိုအရွှေ့ဒိုင်သွန်တဖန်လၢ တိုမုတ်တိုခုန်အတၢ်ရဲၣ်တိုကျိုအဂီၢ်

(ဖဲဒရၢန်ကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဖိအခိၣ်တယၣ်ဂံၢ်ဘါတဖၣ်)

တၢ်နီၤလီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးဒိသ့

ကီၢ်စ့ဖျိၣ်ပဒိၣ်ပၤလီၤဝဲတၢ်ထီၣ်ယုမၤစၢၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်
လီၤဂံၢ်ခိၣ်ထံးတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်နီၤဒိုင်/ ကီၢ်ခိၣ်ထံးလီၤကတီၢ်
ပဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢအမ့ၢ်(ကျိၣ်စ့ဟဲန့ၣ်အခိၣ်, ပဒိၣ်တၢ်ကၤအခိၣ်,
တၢ်ဆၢတၢ်ပူၤအခိၣ်, နီၤတၢ်စုၤလီၤခိၣ်ခိၣ်အခိၣ်) သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ
ကီၢ်ခိၣ်ထံးကီၢ်ခိၣ်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤကျိၣ်စ့ဂ့ၢ်ဖိ
တၢ်တယုမၤလီၤဆီလိၣ်သးသ့ၣ်တဖၣ်ဘၣ်တၢ်ပၤဖျါထီၣ်အီၤ
ခိဖျါလၢတၢ်စ့ၤကါတၢ်ထီၣ်ယုတၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိး
ထဲသိးအတၢ်ထီၣ်တၢ်စ့ၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ

တၢ်ထီၣ်ယုကုၤတၢ်ထတၢ်အခိ

ကီၢ်စ့ဖျိၣ်ပဒိၣ်ပၤလီၤဝဲတၢ်ထီၣ်ယုကုၤတၢ်ထတၢ်အခိ
လၢကီၢ်စ့နီၤဒိုင်အိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်အပူၤလၢတၢ်မၤဂ့ၢ်ထီၣ်ကုၤ
တၢ်တီၢ်ပတီၢ်တုၤသိးဒီးတၢ်ကျဲးတၢ်ဖျိၣ်တုၤလီၤလီၤအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ

မုၢ်ကျိၤဝဲၤကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအရူၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲၤအဂီၢ်

(ဖဲဒရၢၣ်ကျိၣ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်တယၣ်ဂံၢ်ဘိတဖၣ်)

- ပုၤဘၣ်ထွဲလတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်တၢ်လဲၤကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် ကျိၣ်ဆိကမိၢ်န့ၣ်တၢ်စ့ၣ်ကိၤဝဲ
“တၢ်ပညိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးကျိၣ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်” လၢအကဘျီကျဲၤတၢ်ဂ့ၢ်ကိၤအိၣ်
ယုၢ်ဒီးတၢ်ခဲးပနီၣ်ဆူ ထံဖိကိၤမိသ့ၣ်တဖၣ်လၢ အဘၣ်ကျိၣ်ဆၢၣ်မိၣ်ဒီး
တၢ်သဘၣ်ဘျီအတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် သ့ၣ်ခဲၣ်န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဖၢအဝဲပနီၣ်လၢပုၤလတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်တၢ်သဘၣ်ဘျီသ့ၣ်တဖၣ်
တၢ်ပညိၣ်အိၣ်သ့ၣ်ခဲၣ်လၢ တၢ်ဖၢအဝဲကဘၣ်တၢ်ပညိၣ်ထံးထံးကိၤမိလၢ
အလၢမိၢ်ဖျိဘၣ်တၢ်ယုၢ်မ့ၢ်ပးဖျိ, ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလတၢ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်, တၢ်တဆူၣ်တဖျိ,
တၢ်လုၢ်အိၣ်သးသမုၢ်တၢ်လီၤမိၢ်, ပုၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်တၢ်ဒုၣ်မိသ့ၣ်တဖၣ်,
ပုၤလတၢ်ဘၣ်သးအတၢ်ဆိ, ဒီးသးပိၣ်ညါပုၤတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ပိၣ်ခါ, ပိၣ်မုၢ်, မိသၣ်ပိၣ်ခါ, မိသၣ်ပိၣ်မုၢ် လၢအဆၢၣ်မိၣ် တၢ်သဘၣ်ဘျီ
အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ် ကြးတၢ်ကျိၣ်ထံးဆိကမိၢ်န့ၣ်အဝဲသ့ၣ်
လကျိၣ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်သ့ၣ်တဖၣ်, ယုၢ်ဒီးတၢ်ဆိၣ်ထွဲဖဲအဂီၢ်
တၢ်သဘၣ်ဘျီဝဲၤအလီၤခဲတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်ကျဲၤပုၤတၢ်ဘၣ်လိၣ်မိးဒု သ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

ကျိၣ်စ့ၣ်ဖိအိၣ်
စံၣ်ညိၣ်လီၤတၢ်လီၤဆဲးကျိၣ်စ့ၣ်ဖိ
ဖၢအသ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ် မုၢ်တၢ်ဘျီရဲၣ် ထံဖိ
ကိၤမိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်လၢ
ပုၤတၢ်မိၢ်ဒီးတၢ်ပုၤတၢ်ပသီထီၣ်တၢ်ဖၢ, မိဆကျဲၤ
မုၢ်-ခါတၢ်တတုၤသးထံးသး သ့ၣ်တဖၣ်
အမိၣ်ညါ, ဒီးတၢ်ခဲးပနီၣ်လီၤလီၤလၢ
ပုၤလီၤဒုလီၤမိၢ်, ဒီးပုၤလၢ
အတၢ်ဘၣ်တၢ်ဖျိတၢ်ယုၢ်, ဘၣ်ကျဲၤဘၣ်ကျဲၤ,
တၢ်တတၢ်တၢ်န့ၣ် ဒီးတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်
သ့ၣ်တဖၣ်န့ၣ်လီၤ.

စ့ၣ်ဖိအိၣ်တဖၣ်အဂီၢ်တၢ်ပုၤတၢ်မုၢ်တဖၣ်
ကမုၢ်တၢ်အကျဲၤတဖၣ်ဒီးတၢ်ဘၣ်သ့ၣ်တဖၣ်
ထံကိၤပိၣ်ခါဒီးထံလီၤကိၤပုၤထံကိၤလၢ
ကရၢကရိၣ်တဖၣ်

ထံလီၤကိၤပုၤပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ် အိၣ်ဆိးလီၤကျဲ

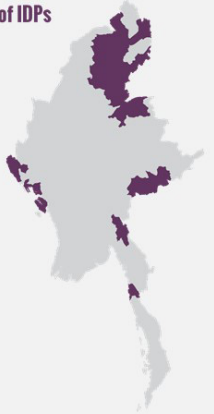
၂၀၀၆ဒီး ၂၀၁၆

ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤခဲဘၣ်အိၣ် န့ၣ်ပျီထီၣ်ဝဲ
ပုၤတၢ်တၢ်တိၤဖၢအတၢ်ပနီၣ်
န့ၣ်ဖၢယါဝဲပုၤလီၤအိၣ်ကမ့ၢ်ဖိသ့ၣ်
ဝဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ယုၢ်မ့ၢ်ပးဖျိ
ဝဲတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ် ဖဲကိၤစံၣ်တဖၣ်အပုၤ
လတၢ်ဘၣ်ဂံၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်သးအကဝဲ
ဒီးတၢ်အိၣ်ဆိးတၢ်သးလိၣ်သးအဖိခိၣ်
န့ၣ်လီၤ.
တၢ်ဂ့ၢ်ထီၣ်လၢပုၤပျီထီၣ် IDPs
န့ၣ်ကကဲထီၣ်တဖၣ်အလတၢ်ပနီၣ်
န့ၣ်ထွဲသ့ၣ်
မုၢ်တဖၣ်လၢဘၣ်ဒိဘၣ်ထံးလတၢ်ဂံၢ်
ဂ့ၢ်လိၣ်သးအယီၤန့ၣ်လီၤ.

Presence of IDPs
2006

Presence of IDPs
2016

မုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအရူၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်

စ့တီၢ်ကျဲၤတၢ်အိၣ်ဖျိဖျါဖျါဒီးတၢ်အိၣ်ခိၣ်ဖးလၢ်ဆိး

- တၢ်ပဒိၣ်တြီၤယၢ်ဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤဘၣ်သ့ၣ်စ့တီၢ်ကျဲၤအလတၢ်လၢ တၢ်ကထးထီၣ်ရၤလီၤအိၣ်လၢ်လၢ်ကွၢ်ဂီၢ်ဒီး တၢ်ကဒီးန့ၢ်ဘၣ်အိၣ်ညီအဂီၢ်န့ၢ် မုၢ်တၢ်လၢအတြီၤယၢ်ဝဲ တၢ်အိၣ်ဖျိဖျါဖျါဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါဘၣ် ပဒိၣ်အတၢ်သ့ၣ်တၢ်ခၢၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ.
- တဘျီတဘျီဂီၢ်စဲၣ်ဒီးဂီၢ်စိၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ် တၢ်နီၤလီၤနီၤအိၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ပဲန့ၢ်ဆဲးအါလၢန့ၢ် တၢ်တသ့ၣ်ညါမုၢ်ပၢ်အိၣ်ဘၣ်. ထံဖိကီၢ်ဖိကမ့ၢ်စ့တီၢ်ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢ ပဒိၣ်ထုးထီၣ်ရၤလီၤဝဲန့ၢ် မုၢ်တၢ်မၤပုၤထီၣ်တၢ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.
- ငံစ့တီၢ်ကျဲၤအတၢ်အိၣ်ဖျိဖျါဖျါအသိး “မုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ်” မုၢ်ကိး တၢ်ဖျိဖျါဖျါတြီၤအိၣ်ဝဲ ဒိၣ်ဂီၢ်စိၣ်ထံးကျဲၤန့ၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အသိးလတၢ်အၢၣ်လီၤတူၢ်လီၤတူၢ်ဝဲ ဝဲကီၢ်စ့တီၢ်ပုၤလီၤတၢ်အိၣ်ဖျိဖျါဒီး ၂၀၁၇န့ၢ်, လၢမၤပုၤန့ၢ်လီၤ.
- ယုၤဘၣ်သ့ၣ်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်တၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤသ့ၣ်တဖၣ် တြးပံးသကိးမၤသကိးဝဲ တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤ ဘၣ်သ့ၣ်စ့တီၢ်ကျဲၤဒီးတၢ်ပံးလီၤတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤ, ဒီးဒုးကဲထီၣ်သိတၢ်မၤအရဲၣ်အကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ် ဘၣ်ယးတၢ်ဂ့ၢ်အံးမံးလၢဝဲ, -
 - (၁)မၤဆူၣ်ထီၣ်တၢ်ဖျိဖျါဖျါဒီးတၢ်ထုးစ့လီၤလီၤစၢၣ်သးတၢ်ဖိၣ်ယံးကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိ, ဒီး (၂)သ့ၣ်ထီၣ်တၢ်ဟ့ၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါ ဒီးကံးစိၣ်တၢ်သ့ၣ်တၢ်လၢမၤဆူၣ်ညါ တၢ်ပတၢ်ပြဲးတၢ်တီၢ်ခိၣ်ရဲၣ်တၢ်မုၢ်တၢ်မၤအသန့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ် ဝဲတၢ်မၤဆူၣ်တၢ်ကျိၣ်စ့ဝဲအရူၤဒိၣ်ဝဲအကတီၢ်န့ၢ်လီၤ.

မုၢ်ကျိၤဝဲကွၢ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ်ကျိၤအရူၤဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၤအဂီၢ်

တၢ်ထုးစ့လီၤလီၤစၢၣ်သးတၢ်ဖိၣ်ယံးဘၣ်သ့ၣ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိဝဲတၢ်ထံၣ်လိ ဝဲစံးကတိၤတၢ်သ့ၣ်တဖၣ်အကိၤပုၤဒီးအရူၤ

တၢ်ပံးလီၤကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိတၢ်ပဆူၣ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိသ့ၣ်တဖၣ်အကိၤခိၣ်ခိၣ်တယၢ်န့ၢ်မုၢ်ဝဲစံးကတိၤထံၣ်လိ ပဒိၣ်အခဲ ယုၤတဖၣ်ဒီးတဖၣ်အဘၣ်အကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိတၢ်ပဆူၣ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိလၢအအိၣ်ပံးလိတနီၤဝဲလၢကဒုးအိၣ်ထီၣ် နီၣ်ဖိၣ်ကရၢၣ်စံၣ်ဝဲဒ်ရဲၣ်တၢ်ပတၢ်ပြဲးသန့ၣ်ကိၤဂီၢ်အဂီၢ်ဝဲလၢတၢ်ထုးထီၣ်န့ၢ်ကတီၢ်ယံးအစၢသ့ၣ်တဖၣ်လၢ လိၣ်ဘျီဘၣ်ကျဲၤဂီၢ်စိၣ်ထံးတၢ်ဘျီသဲစးခိၣ်သ့ၣ်အဂီၢ်န့ၢ်လီၤ.တၢ်ကမၤပုၤထီၣ်တၢ်ထုးစ့ လီၤလီၤစၢၣ်သးတၢ်ဖိၣ်ယံးကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိလၢကီၢ်ပယိးအပုၤဘၣ်ယးခါတၢ်သ့ၣ်ကျိၣ်စ့တၢ်ပဆူၣ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိ ကျဲၤသ့ၣ်တဖၣ်လၢအကဲဘျီကျဲၤကီၢ်စဲၣ်ဒီးဂီၢ်စိၣ်ဒိၣ်သ့ၣ်တဖၣ်ကသ့အဂီၢ်တၢ်ခွဲတၢ်ယာ်အိၣ်ဝဲအါမးဝဲလၢ တၢ်ဆဲးမၤဝဲတၢ်ထံၣ်လိဝဲစံးကတိၤတၢ်လၢတၢ်မုၢ်တၢ်ခၢၣ်ရဲၣ်တၢ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိန့ၢ်လီၤ. (ကွၢ်ဝဲရဲၣ်ကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိ တၢ်မၤလိလိကဘျီတဖၣ်ဘၣ်ယးကတီၢ်ဖျိဒီးကတီၢ်ယံးကျိၣ်စ့ဂီၢ်ဝိသ့ၣ်တဖၣ်)

မိုက်ကျိုဝဲကွမ်တိုဝ်ဂိုဝ်ကျိုအရူဒိန်သုန်တဖန်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအဂီၢ်

တၢ်ဘျီဘၣ်ထံကီၢ်နီၢ်ကစၢ်ပဘၣ်မိုက်ကျိုဝဲကွမ်

ထံကီၢ်နီၢ်ကစၢ်ပဘၣ်မိုက်ကျိုဝဲကွမ်န့ၣ်လဲတၢ်ရဲၣ်ဒဲးအသးလၢကီၢ်ဖျိၣ်အကျိၣ်စတၢ်ပဲန့ၣ်သုန်တဖန်အဖီဒိန်အါဒၣ်တကျိၣ်ပဲလၢန့ၣ်တၢ်အိၣ်ယၢအသးန့ၣ်ပူၤတၢ်ထီၣ်တယးအဘျးကယၢမ့ၢ်ဝဲ(၅၀)ယၣ်ယၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်ထံကီၢ်နီၢ်ကစၢ်ပဘၣ်မိုက်ကျိုဝဲကွမ်အတၢ်ထီၣ်တဖန်န့ၣ်မ့ၢ်ဝဲဒံးသးကမၤဆူၣ်ထီၣ်တၢ်ပံးမုၢ်ဒါအုၣ်ကီၢ်တၢ်ဒီးတၢ်ကဟ့ကယၢကွမ်ထွဲတၢ်လၢကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢလတၢ်မၤဂ့ၤထီၣ်မိုက်ကျိုဝဲကွမ်အသးန့ၣ်အံးဒီးမၤအါထီၣ်ကမ့ၢ်ကျိၣ်စတၢ်သုတၢ်စွဲလၢကဲဘျးပဲကီၢ်ပယီၤအမိုက်ကျိုဝဲကွမ်ဒီးအထံဖိကီၢ်ဖိသုန်တဖန်ကသုအဂီၢ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်မၤန့ၢ်အါထီၣ်တၢ်ဂိုၢ်တၢ်ကျိၣ်ဘၣ်ထွဲSEE
Bauer, A., et al. 2018. *SEE Reform in Myanmar: The Case of Natural Resource Enterprises*. Natural Resource Governance Institute & Renaissance Institute.

မိုက်ကျိုဝဲကွမ်တိုဝ်ဂိုဝ်ကျိုအရူဒိန်သုန်တဖန်လၢ တၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်အတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအဂီၢ်

တၢ်မၤဆူၣ်ထီၣ်တၢ်သုတၢ်ဘၣ်လၢဖိလံစံၣ်ကံၢ်ဖီအဂီၢ်

တၢ်လိၣ်အိၣ်တဖၢလၢတၢ်ကသုၣ်ထီၣ်န့ၣ်တၢ်သုတၢ်ဘၣ်ဘၣ်ယးဖိလံစံၣ်ကံၢ်ဖီလၢပျၢဘၣ်ထွဲတၢ်မုၢ်တၢ်ခုၣ်တဖန်အဂီၢ်ဒံးသးကနၢ်ပၢၢ်ဝဲၣ်ဒဲးရၢၣ်ကျိၣ်စတၢ်ဖိအကီၢ်အဂီၢ်အိၣ်ဒိလဲၣ်အဂ့ၢ်ဒီးဖိလံစံၣ်အကီၢ်အဂီၢ်လၢတၢ်ပံးန့ၣ်ရဲၣ်ကဲအိၣ်အကီၢ်အဂီၢ်မနုၤတဖန်သုဝဲလဲၣ်အဂ့ၢ်န့ၣ်လီၤ.ဒိန့ၣ်အသး, ပဒိၣ်ကရၢဒီးကရၢလၢတၢ်ပံးဒိၣ်အပျၢပူၤဂဲၤဖတၢ်တဖန်န့ၣ်လီၤလၢတၢ်ရဲၣ်တၢ်ကျဲအပူၤဒီးမၤစၢကျိၣ်စတၢ်ပၤဆူၣ်ရဲၣ်ကျဲသုန်တဖန်လၢပဒိၣ်အခွဲပူၤတဖန်ဒီးတဖန်အဘၣ်စၢလၢအိၣ်ဒီးတၢ်ဖျိဖျိဖျိဖျိဖျိဒီးတၢ်ပျၢၣ်မၤစၢကဲဘျးလီၤလီၤဆူၣ်ပူၤထံဖိကီၢ်ဖိလၢကီၢ်ပယီၤအပူၤတဖန်န့ၣ်လီၤ.

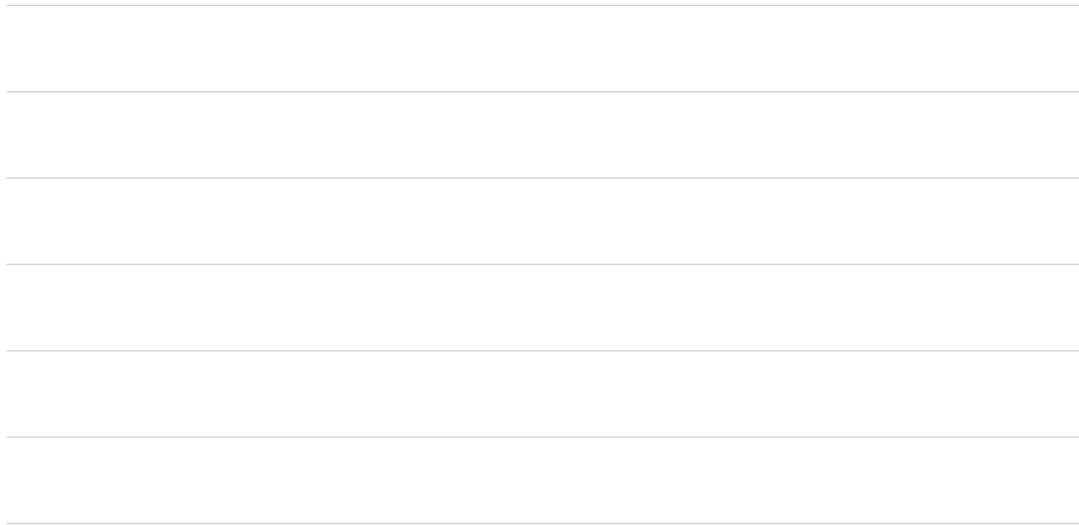
ဖွဲ့စည်းရေးကော်မရှင်စုဂုဏ်ရီသန့်-ကံခိုင်ထမ်းတာဘျာသဲစးခိဉ်သုဉ်,သဲစးတဖဉ်ဒီးဖိလ်စဉ်တဖဉ်

ဖွဲ့စည်းရေးကော်မရှင်စုဂုဏ်ရီသန့်ထွဲ
မုဂ်ကျိပဲလဲကွဲတော်ဂုဏ်တဖဉ်ဒီးတော်ထီဉ်ယု
တော်တီပတီတုသးထဲသးတဖဉ်န့ဉ်
တော်တကွဲဒါအိလဲအိလဲအဲသ့ဉ်အဂီ
ခိဉ်ထမ်းတာဘျာသဲစးခိဉ်သုဉ်အဖူန့ဉ်ဘဉ်.
တော်ဂုဏ်ကျိဒ်သးအံသ့ဉ်တဖဉ်အါတကွဲ
ဘဉ်တော်ဟံထီဉ်ဖိဉ်ထီဉ်အိဒ်ဖိဉ်လဲစဉ်ဒီး
သဲစးသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ.

သန့်ကွဲ,ကီခဲန့ဒါအဂီခိဉ်ထမ်းတာဘျာသဲစး
ခိဉ်သုဉ်(၁၉၈၅)န့ဉ်အဖူဘဉ်ထွဲတော်ထီဉ်ယု
တော်တီပတီတုသးထဲသးဒီးလီကဝီတခါ
ဒီးတခါတော်လီဆီသ့ဉ်တဖဉ်(ဖျါလဖိလ်)
ဘဉ်တော်ကွဲဒါအိတခါတကွဲဖဲအဆါတခါ
လတော်ဟံဖျါအိဒ်ကံခိုင်ထမ်းတာဘျာသဲစးန့ဉ်လီ.

ကီခဲန့ဒါအဂီခိဉ်ထမ်းတာဘျာသဲစးခိဉ်သုဉ်-တော်ထီဉ်ယုတော်တီပတီ သးထဲသးဒီးလီကဝီတခါဒီးတခါတော်လီဆီသ့ဉ်တဖဉ်

- (၁)ဘဉ်ယးဘျီခိဉ်အတော်ခိဉ်ကဝီလဲကွဲပဉ်လီသဲစး(မ) ကီခဲဉ်
ဘျီခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အတော်ခိဉ်ကဝီလဲကွဲပဉ်လီသဲစး(မ) အဲသ့ဉ်တခါ
တခါကွဲအဲဒါအယံတဖဉ် ယုဒီးတော်ဟံအဲသ့ဉ်အဖူအါလဲတော်ကွဲပဉ်
လီသဲစးအတော်ခိဉ်ကဝီလဲကွဲပဉ်န့ဉ်တော်မတခါတလဲအိဘဉ်ဒီး
ဘျီခိဉ်(ပဉ်လဲဉ်မဉ်) ဒီးဘျီခိဉ်အဂီသ့ဉ်တဖဉ် ယုဒီးကီခဲန့ဒါအပခိဉ်ဒီး
ကီခဲဉ်အပခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်အဂီလီသးလဲ-
- (က)တော်ကသးထီဉ်ထီဉ်န့ဉ်တော်ယံတဖဉ်တုသးထဲသးလဲ ကီခဲန့ဒါထဲဖိ ကီခဲသ့ဉ်တဖဉ်
အတော်ထီဉ်ယုအိဉ်ဂဲကဂုလီဉ်အဂီ
- (ခ)အဲအဲထီဉ်န့ဉ်ဖျါကွဲတော်ဂုလီဉ်ပထီဉ် လဲကကမူလီကတော်တ
တုသးထဲသးတော်န့ဉ်တော်ယံသ့ဉ်တဖဉ်
- (ဂ)ဟုဉ်လီကမူတော်ဖဲလဲအဲအိဉ်ဒီးကီခဲဘဉ်ဂုဘဉ်ဂီလဲကီခဲန့ဒါ
ထဲဖိကီခဲလဲတဖဉ်အဂီ
- (၃)ကီခဲန့ဒါဘျီခိဉ်ဒီးပခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ် အဂီလီတုလီဉ်ဝဲဒ်ဒီးထဲကွဲသန့
လတော်ဒီးအိဉ်ထီဉ်ထီဉ်ယုတော်တီပတီတုသးထဲသးတော်န့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ် လဲကလီတော်ဝဲ
ကီခဲဉ်အပခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ် အိဉ်ဝဲဒ်ဒီးကီခဲဉ်ဖုတော်ဟံန့ဉ်တဖဉ် လဲကလဲလဲ
လဲကကဟုဉ်လီကမူတော်ဖဲလဲအဲအိဉ်ဘဉ်ဂုဘဉ်ဂီလဲကီခဲန့ဒါထဲသး
ခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်တော်ဟံန့ဉ်ဘဉ်ဘဉ်ဂီလဲကီခဲန့ဒါထဲသးအဲခိဉ်န့ဉ်လီ.

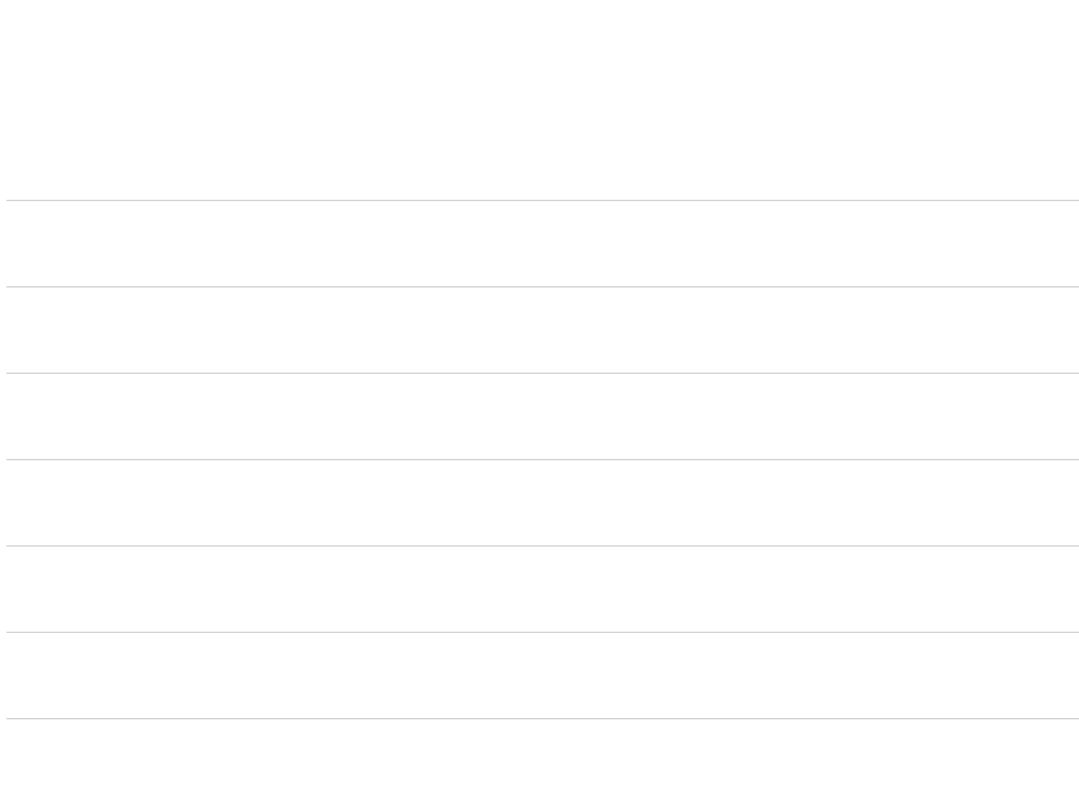

ဖွဲ့စည်းရေးကော်မရှင်စုဂုဏ်ရီသန့်- ကတီဖုဉ်ဒီးကတီယံဉ် တံခွဲတော်ယံသ့ဉ်တဖဉ်

ကတီဖုဉ်ကျဲယုထာတဖဉ်

လဲကတီပယုတော်တုဒါလီလီခါဉ်သးတော်ဖိထံးကျိဉ်စုဂုဏ်ရီဒီးတော်ထီဉ်
ယုတော်တီပတီတုသးထဲသးတဖဉ်အဂီအိဉ်ဝဲလဲတော်ဂုဏ်ကျဲဒီးသ့ဉ်
တဖဉ်အဖူန့ဉ်လီ. ၂၀၀၈ကံခိဉ်ထမ်းတာဘျာသဲစးခိဉ်သုဉ်အတော်
အဲဒါဒီးအဖူ(ယုဒီးတော်ဘျီဘဉ်ကွဲအိဉ် ၂၀၁၅)န့ဉ်တော်ယံ
သ့ဉ်တဖဉ်အိဉ်ဝဲလဲတော်ကဒုးအိဉ်ထီဉ်ကျိဉ်စုဂုဏ်ရီတော်ပဆွဲကျိဉ်ကျဲ
အဲသ့ဉ်တဖဉ်န့ဉ်လီ.

- အဂီထီဉ်ဒီးဒုးအိဉ်ထီဉ်တော်ထီဉ်ယုတော်တီပတီတုသးထဲသးတော်ရဲဉ်
တော်ကျဲ(အိဉ်ဘဉ်ကဒါကျဲကျိဉ်စုတော်ဖဲလဲဒီရဲဒု
တော်ထီဉ်ယုတော်တီပတီတုသးထဲသးအဂီအဂီ)
- တော်စူးကတီအိဉ်သးကျိဉ်စုတော်ဖဲလဲတဖဉ်လဲတော်ထီဉ်ထွဲကီခဲ
ဒီးကီခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ထဲသးကဟုဉ်လီမဲလဲပုဂံတီတော်ရဲဉ်တော်
ကျဲသ့ဉ်တဖဉ်.
- တော်ဟုဉ်နီလီန့ဉ်အိဉ်တော်အိဉ်ယုကျိဉ်စုဟံန့ဉ်သ့ဉ်တဖဉ်လဲ
ကီခဲဉ်ဒီးကီခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်
- ထီဉ်ထွဲကီခဲဒီးကီခိဉ်သ့ဉ်တဖဉ်ဒီးလီကဝီပုမဲတဖဉ်
လဲအဲဖဲလဲတော်ကျိဉ်ဘဉ်ကျဲသ့ဉ်တဖဉ်နီလီတော်ပဆွဲ
ရဲဉ်ကျဲဒီးတော်နီလီကျိဉ်စုတော်လဲတော်ပဆွဲကျဲကျဲသ့ဉ်တဖဉ်.
- မဲအဲထီဉ်တော်သ့ဉ်ကျိဉ်စုတော်ဖဲလဲသ့ဉ်တဖဉ်လဲအဲအိဉ်ဒီးတော်ပညိဉ်
ထံအဲန့ဉ်တော်ဘဉ်ဘဉ်ထံးတော်တီပတီတုသးထဲသး
တော်ဘဉ်ဂီလဲကတီအတော်ဘဉ်ဘဉ်ထံးထံဖိကီခဲကမူသ့ဉ်တဖဉ်အဂီ.

ဖွဲ့စည်းပုံအရပ်ရပ်ကျင့်စွဲပုံစံသစ်- ကတိတ်ဖျက်ဖိးကတိတ်ယံ တံခွဲးတံယံသုဉ်တဖဉ်

ကတိတ်ယံတံခွဲးတံယံသုဉ်တဖဉ်

- တံကွဲးကတိတ်ခိဉ်တံကွဲးပုဂံဝဲခိဉ်ထံးတံဘျဲးထံးခိဉ်သုဉ်
အဆဲးဖိဉ်သုဉ်ထံးကတိတ်ထံးတံမဲးစဲးလဲးတံနီုးပုဂံမုဉ်
တံမဲးစဲးတံပုဂံနီုးဆဲးတံခိဉ်ယံမဲးစဲးပုဂံခိဉ်ကတိတ်
သုဉ်တဖဉ်အကိတ်
- ကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်တဖဉ်ကတိတ်ခိဉ်တံသုဉ်တံလီုးလီုးလဲး
ကိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်တံနီုးထံးခိဉ်ထံးပုဂံတံကတိတ်
သုဉ်တဖဉ်အကိတ်ကတိတ်ခိဉ်တံကတိတ်ကွဲးပုဂံလီုးတံဘျဲး
- တံခိဉ်ထံးသုဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်သုဉ်တဖဉ်လဲးကတိတ်
ထံးပုဂံမဲးစဲးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်သုဉ်ထံးခိဉ်ထံး
တံကတိတ်သုဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်သုဉ်တဖဉ်
- တံသုဉ်ထံးလီုးကတိတ်ခိဉ်ထံးသုဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
 - နုးအိဉ်ထံးလီုးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်
ကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်
ပတိတ်သုဉ်တဖဉ်
 - မဲးစဲးထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်
ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်

တံစဲးဖျိဉ်ကွဲး နီုဉ်ဝဲခိဉ်ခံ တံဂုဉ်တံကွဲး သုဉ်တဖဉ်

- ဖွဲ့စည်းပုံအရပ်ရပ်ကျင့်စွဲပုံစံသစ်-
အိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
သုဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
- တံမုဉ်တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
ကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
ကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
- ၂၀၀၈ဂံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
နီုးအိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
ကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
- ဖွဲ့စည်းပုံအရပ်ရပ်ကျင့်စွဲပုံစံသစ်-
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး
တံခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံးကတိတ်ခိဉ်ထံး

တၢ်ဂဲၤလိ

အဝတီၢ် ၁ တၢ်ကွၢ်ထံသမံသမိးကွၢ်ဖဲၣ်ဒုၣ်ဒုၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်

အဝတီၢ် ၂ **ကရၢ်တၢ်တၢ်ဖိၣ်တံၣ်သကိး**
ဖဲၣ်ဒုၣ်ဒုၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်.ဖဲ
ဒုၣ်ဒုၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်
တၢ်လူၤဖိၣ်မၤထွဲအီၤလၢကီၢ်မၤဖိၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်အံၤပံၤမၤအပူၤကသုၤလဲၣ်
တီၣ်ဖျါထီၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်တၢ်ခၢ်ဒၣ်.၄ထံၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ဂ့ၢ်ဖိၣ်ထွဲ
